

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē sundarakāṇḍē

॥ catuḥ ṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ catuḥ ṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

dadhimukhataḥ

sugrīvasandēśamākarṇyāṅgadahanumadādīnāṃ vānarāṇāṃ
kiṣkindhāyāṃ gamanaṃ hanumatā śrīrāmaṃ praṇamya
sītadarśanasamācārasya nivēdanaṃ ca

sugrīvēṇaivamuktastu
hr̥ṣṭō dadhimukhaḥ kapiḥ |
rāghavaṃ lakṣmaṇaṃ caiva
sugrīvaṃ cābhyavādayat || 5.64.1 ||

sa praṇamya ca sugrīvaṃ
rāghavau ca mahābalau |
vānaraiḥ sahitaḥ śūrai -
rdivamēvōtpapāta ha || 5.64.2 ||

sa yathaivāgataḥ pūrvam
tathaiva tvaritaṃ gataḥ |
nipatya gaganād bhūmau
tadvanaṃ pravivēśa ha || 5.64.3 ||

sa praviṣṭō madhuvanaṃ
dadarśa hariyūthapān |

vimadānuddhatān sarvān
mēhamānān madhūdakam || 5.64.4 ||

sa tānupāgamad vīrō
baddhvā karapuṭāñjalim |
uvāca vacanaṃ ślakṣṇa -
midam hr̥ṣṭavadaṅgadam || 5.64.5 ||

saumya rōṣō na kartavyō
yadēbhiḥ parivāraṇam |
ajñānād rakṣibhiḥ krōdhād
bhavantāḥ pratiṣēdhitāḥ || 5.64.6 ||

śrāntō dūrādanuprāptō
bhakṣayasva svakaṃ madhu |
yuvarājastvamīśaśca
vanasyāśya mahābala || 5.64.7 ||

maurkhyāt pūrvaṃ kṛtō rōṣa -
stad bhavān kṣantumarhati |
yathaiva hi pitā tē'bhūt
pūrvaṃ harigaṇēśvaraḥ || 5.64.8 ||

tathā tvamapi sugrīvō
nānyastu harisattama |
ākhyātaṃ hi mayā gatvā
pitṛvyasya tavānagha || 5.64.9 ||

ihōpayānaṃ sarvēṣā -
mētēṣāṃ vanacāriṇām |

bhavadāgamanam śrutvā
sahaibhirvanacāribhiḥ || 5.64.10 ||

prahr̥ṣṭō na tu ruṣṭō'sau
vanam śrutvā pradharṣitam |
prahr̥ṣṭō mām pitṛvyastē
sugrīvō vānarēśvaraḥ || 5.64.11 ||

śīghram prēṣaya sarvāmstā -
niti hōvāca pārthivaḥ |
śrutvā dadhimukhasyaitad
vacanam ślakṣṇamaṅgadaḥ || 5.64.12 ||

abravīt tām hariśrēṣṭhō
vākyam vākyaviśāradaḥ |
śaṅkē śrutō'yaṁ vṛttāntō
rāmēṇa hariyūthapāḥ || 5.64.13 ||

ayaṁ ca harṣādākhyāti
tēna jānāmi hētunā |
tat kṣamam nēha naḥ sthātum
kṛtē kāryē parantapāḥ || 5.64.14 ||

pītvā madhu yathākāmaṁ
vikrāntā vanacāriṇaḥ |
kiṁ śēṣam gamanam tatra
sugrīvō yatra vānaraḥ || 5.64.15 ||

sarvē yathā mām vakṣyanti
samētya haripuṅgavāḥ |

tathāsmi kartā kartavyē

bhavadbhiḥ paravānaḥ || 5.64.16 ||

nājñāpayitumīśō'haṃ

yuvarājō'smi yadyapi |

ayuktaṃ kṛtakarmāṇō

yūyaṃ dharṣayitum balāt || 5.64.17 ||

bruvataścāṅgadasyaivaṃ

śrutvā vacanamuttamam |

prahr̥ṣṭamanasō vākya -

midamūcurvanaukaṣaḥ || 5.64.18 ||

ēvaṃ vakṣyati kō rājan

prabhuḥ san vānararṣabha |

aiśvaryamadamattō hi

sarvō'hamiti manyatē || 5.64.19 ||

tava cēdaṃ susadṛśaṃ

vākyaṃ nānyasya kasyacit |

sannatirhi tavākhyāti

bhaviṣyacchubhayōgyatām || 5.64.20 ||

sarvē vayamapi prāptā -

statra gantum kṛtakṣaṇāḥ |

sa yatra harivīrāṇāṃ

sugrīvaḥ patiravyayaḥ || 5.64.21 ||

tvayā hyanuktairharibhi -

rnaiva śakyaṃ padāt padam |

kvacid gantum hariśrēṣṭha

brūmaḥ satyamidaṃ tu tē || 5.64.22 ||

ēvaṃ tu vadatāṃ tēṣā -

maṅgadaḥ pratyabhāṣata |

sādhu gacchāma ityuktvā

khamutpēturmahābalāḥ || 5.64.23 ||

utpatantamanūtpētuḥ

sarvē tē hariyūthapāḥ |

kṛtvā”kāśaṃ nirākāśaṃ

yantrōtkṣiptā ivōpalāḥ || 5.64.24 ||

aṅgadaṃ purataḥ kṛtvā

hanūmantaṃ ca vānaram |

tē”mbaraṃ sahasōtpatya

vēgavantaḥ plavaṅgamāḥ || 5.64.25 ||

vinadantō mahānādaṃ

ghanā vātēritā yathā |

aṅgadē samanuprāptē

sugrīvō vānarēśvaraḥ || 5.64.26 ||

uvāca śōkasantaptaṃ

rāmaṃ kamalalōcanam |

samāśvasihi bhadraṃ tē

dṛṣṭvā dēvī na saṃśayaḥ || 5.64.27 ||

nāgantumiha śakyaṃ tai -

ratītasamayairiha |

aṅgadasya praharṣācca
jānāmi śubhadarśana || 5.64.28 ||

na matsakāśamāgacchēt
kṛtyē hi vinipātītē |
yuvarājō mahābāhuḥ
plavatāmaṅgadō varaḥ || 5.64.29 ||

yadyapyakṛtakṛtyānā -
mīdṛśaḥ syādupakramaḥ |
bhavēt tu dīnavadanō
bhrāntaviplutamānasaḥ || 5.64.30 ||

pitṛpaitāmahaṃ caitat
pūrvakairabhirakṣitam |
na mē madhuvanaṃ hanyā -
dadṛṣṭvā janakātmajāṃ || 5.64.31 ||

kausalyā suprajā rāma
samāśvasiḥi suvrata |
dṛṣṭā dēvī na sandēhō
na cānyēna hanūmatā || 5.64.32 ||

nahyanyaḥ karmaṇō hētuḥ
sādhanē'sya hanūmataḥ |
hanūmatīha siddhiśca
matiśca matisattama || 5.64.33 ||

vyavasāyaśca śauryaṃ ca
śrutam cāpi pratiṣṭhitam |

jāmbavān yatra nētā syā -
daṅgadaśca harīśvaraḥ || 5.64.34 ||

hanumāṃścāpyadhiṣṭhātā
na tatra gatiranyathā |
mā bhūścintāsamāyuktaḥ
sampratyamitavikrama || 5.64.35 ||

yadā hi darpitōdagrāḥ
saṅgatāḥ kānanaukasaḥ |
naiṣāmakṛtakāryāṇā -
mīdṛśaḥ syādupakramaḥ || 5.64.36 ||

vanabhaṅgēna jānāmi
madhūnāṃ bhakṣaṇēna ca |
tataḥ kilakilāśabdaṃ
śuśrāvāsannamambarē || 5.64.37 ||

hanūmatkarmadrptānāṃ
nadatāṃ kānanaukasām |
kiṣkindhāmupayātānāṃ
siddhiṃ kathayatāmiva || 5.64.38 ||

tataḥ śrutvā ninādaṃ taṃ
kapīnāṃ kapisattamaḥ |
āyatāñcitalāṅgūlaḥ
sō'bhavaddhrṣṭamānasaḥ || 5.64.39 ||

ājagmustē'pi harayō
rāmadarśanakāṅkṣiṇaḥ |

aṅgadaṃ purataḥ kṛtvā
hanūmantaṃ ca vānaram || 5.64.40 ||

tē'ṅgadapramukhā vīrāḥ
prahr̥ṣṭāśca mudānvitāḥ |
nipēturharirājasya
samīpē rāghavasya ca || 5.64.41 ||

hanūmāṃśca mahābāhuḥ
praṇamya śīrasā tataḥ |
niyatāmakṣatāṃ dēvīm
rāghavāya nyavēdayat || 5.64.42 ||

dr̥ṣṭā dēvīti hanuma -
dvadanādamṛtōpamam |
ākarnya vacanaṃ rāmō
harṣamāpa salakṣmaṇaḥ || 5.64.43 ||

niścitarthaṃ tatastasmin
sugrīvaṃ pavanātmajē |
lakṣmaṇaḥ prītimān prītaṃ
bahumānādavaikṣata || 5.64.44 ||

prītyā ca parayōpētō
rāghavaḥ paravīrahā |
bahumānēna mahatā
hanūmantamavaikṣata || 5.64.45 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē catuḥ ṣaṣṭitamaḥ sargaḥ ||